

Шифра ученика: |

Укупан број бодова: |

Република Србија

МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ, НАУКЕ И ТЕХНОЛОШКОГ РАЗВОЈА
ЗАВОД ЗА ВРЕДНОВАЊЕ КВАЛИТЕТА ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

школска 2020/2021. година

ТЕСТ

СРПСКИ ЈЕЗИК

ПРИЈЕМНИ ИСПИТ ЗА УПИС У ПРВИ РАЗРЕД УЧЕНИКА
СА ПОСЕБНИМ СПОСОБНОСТИМА ЗА ФИЛОЛОШКЕ НАУКЕ
ШКОЛСКА 2021/2022. ГОДИНА

УПУТСТВО ЗА РАД

- За решавање теста предвиђено је **120 минута**.
- Пиши читко, ћириличким словима, водећи рачуна да твоји одговори буду разумљиви, али и граматички и правописно исправни (посебно обрати пажњу на употребу великог слова).
- Када решаваш задатке у којима се од тебе очекује да нешто допишеш, увек користи пуне називе; скраћенице нису дозвољене (нпр. треба написати *именица*, а не *им.* или *локаџив*, а не *лок.* и слично).
- Задатке не мораш да радиш према редоследу којим су дати.
- Коначне одговоре напиши **хемијском оловком**. Док решаваш задатке, можеш да користиш графитну оловку, резач и гумицу.
- У задацима са више понуђених одговора **не добијају се бодови** уколико је поред тачних заокружен и нетачан одговор.
- Не признају се одговори који су написани графитном оловком, као ни одговори који су прецртани и исправљани.
- Ако завршиш раније, предај тест и тихо изађи.

Желимо ти много успеха на пријемном испиту!

* Тестове, као ни делове тестова, није дозвољено умножавати нити јавно објављивати без претходне сагласности Министарства просвете, науке и технолошког развоја.

1. Заокружи слово испред реченице која је написана у складу са **правописним правилима** српског језика.

а) На дан заљубљених православни Хришћани славе светог Трифуна.

б) На Дан заљубљених православни хришћани славе Светог Трифуна.

в) На Дан заљубљених православни Хришћани славе светог Трифуна.

г) На дан заљубљених Православни хришћани славе Светог Трифуна.

2. У сваком низу (1–3) прецртај глас који му **не** припада.

1. т, з, с, ч, д

2. ф, х, б, п, м

3. ћ, ђ, ц, љ, њ

3. Које су се **гласовне промене** извршиле у подвученим речима у реченици?

Њихове називе напиши на линије.

Шетао је мрачном улицом која је водила ка реци, занесен идејом о бекству у велики град.

1) шетао – _____;

2) мрачном – _____, _____;

3) реци – _____;

4) бекству – _____.

4. У наведеној пословици подвуци речи са **кратким акцентом**.

У ратара црне руке, а бела погача.

5. Напиши којој **врсти** припадају подвучене **речи**.

Николај отвори оба крила прозора и напе се покушавајући да боље осмотри студентово држање.

оба _____
покушавајући _____
боље _____
студентово _____
држање _____

6. Одреди **граматички род, број** и **падеж** подвучених речи у следећој реченици.

Сестре близнакиње дадиља је обукла по мајчином укусу.

	Грама­тички род	Број	Падеж
близнакиње			
(по) мајчином			

7. Поред сваке речи напиши број који стоји испред **начина грађења** (творбе) којим је та реч настала.

А. спасоносан ____ 1. извођење
Б. рођендан ____ 2. слагање (префиксација)
В. лептирица ____ 3. комбинована творба

8. Одреди којој **врсти** припадају подвучене **синтагме** у следећим реченицама. На црти поред реченице напиши слово које стоји испред одговарајуће врсте синтагме.

А. именичка синтагма Б. придевска синтагма В. прилошка синтагма Г. глаголска синтагма

1) Зауставио се на улазу у шумовити залив. _____
2) Прича се да је била веома добро дете. _____

9. Подвуци **атрибут** у следећој реченици.

Улице су биле суморне, тротоар је био клизав, по улицама су се скупљале и разливале велике баре.

10. На сваку линију напиши број који стоји испред одговарајуће **врсте независне реченице** којој припада наведени пример.

___ Изведи пса у шетњу!

1 обавештајна реченица

___ Да ли је ово Ваш пас?

2 заповедна реченица

___ Купила сам храну за псе.

3 упитна реченица

11. Одреди врсте подвучених **зависних реченица**.

А. Заједно су ушли у светлу просторију, чији је под био прекривен кожним струњачама, а дуж зидова су стајале гимнастичке справе.

Врста зависне реченице: _____

Б. Иако су гости тек почели да долазе на рођенданску прославу, ми смо се већ морали кренути кући да не закаснимо на аутобус.

Врста зависне реченице: _____

12. Заокружи слово испред реченице у којој је значење подвучене речи настало **метафором**.

а) Професорка нас је подсетила да Нушићеву драму прочитамо за следећу недељу.

б) Већина ученика је рекла да од свих књижевних родова највише воле драму.

в) Када је на крају радног времена саопштио да даје отказ, наступила је драма.

г) Нова глумачка екипа фантастично је одиграла драму *Покондирена џишка*.

13. Прочитај стихове из народне епске песме *Орање Марка Краљевића*, којима се Мајка Јевросима обраћа сину, и обрати пажњу на **значење** подвучене речи.

„О мој синко, Краљевићу Марко,
остави се, синко, четовања,
јер зло добра донијети неће.”

Заокружи слово испред тачног одговора.

У наведеним стиховима **ЧЕТОВАЊЕ** значи:

- а) орање;
- б) ратовање;
- в) оговарање;
- г) мудровање;
- д) преговарање.

14. Који књижевни језик је **најдуже био у употреби** код Срба?

Заокружи слово испред тачног одговора.

- а) славеносрпски
- б) рускословенски
- в) српскословенски
- г) старословенски

15. Ко је сарађивао с Вуком Стефановићем Караџићем у изради **другог издања** *Српског рјечника* 1852. године?

Заокружи слово испред тачног одговора.

- а) Гаврил Стефановић Венцловић
- б) Ђура Даничић
- в) Сава Мркаљ
- г) Доситеј Обрадовић

16. Заокружи **слова** испред књижевних дела чији је аутор Бранислав Нушић.

- а) *Избирачица*
- б) *Покондирена тиква*
- в) *Сумњиво лице*
- г) *Јазавац пред судом*
- д) *Кирија*

17. Прочитај одломак и одговори на захтеве.

Те јесени кад је ушла аустријска војска у Босну, било је доста ага који су остали без трећине, јер нису смели да изиђу на село и да траже своје, а кмет се није јављао, него је, користећи се овом забуном и ишчекујући да види какав ће закон „под новим царем” важити, задржао и свој и агин део.

Ибрагин случај био је нарочит. Његов кмет је ту, под руком, на сат хода од његовог дућана, а он је и досад сам одлазио по свој део. Чим се мало смирило и средило у Сарајеву, он је питао и озбиљне људе и нове власти, и сви су му рекли да се у односу између кмета и аге ништа не мења „до даљњег”, да је свако господар на своме, и да ага има право да узима и даље свој хак, као и до сада.

Тако је Ибрага решио једног дана да обиђе свој читлук и узме свој део шљива, које су те године родиле као никада, а због рата и промене још нису биле обране.

Наслов дела: _____

Име и презиме аутора: _____

Књижевни род: _____

Књижевна врста: _____

18. Заокружи слово испред назива историјског догађаја током којег се одиграва радња романа *Деобе Добрице Ћосића*.

- а) Први српски устанак
- б) Други српски устанак
- в) Први светски рат
- г) Други светски рат

19. Испред наслова књижевног дела напиши број којим је означен јунак из тог дела. Име једног јунака је вишак.

1. Благоје казанџија	___ Ноћ и маїла
2. Миона	___ Све ће њо народ њозлаїиїи
3. везир Јусуф	___ Прва бразда
4. Андреас Сам	___ Избирачица
5. Малчика	___ Мосї на Жейи
6. Миле Врабац	

20. Напиши ком **књижевном роду** припада дело из којег је следећи одломак.

ЈЕРОТИЈЕ (*мисли*): „Плава риба”! Добро, нека му буде „плава риба”, али „кљукана династија”? Кад се зрело размисли, има ту и увреде, господине Вићо! То не може друкчије бити, него ти си нешто погрешно?

ВИЋА: Ево, да донесем шифре, па сами да видите.

ЈЕРОТИЈЕ: Разрешно си доњом, општом шифром?

ВИЋА: Јесте!

ЈЕРОТИЈЕ: А ниси пробао горњом, специјалном?

ВИЋА: Гле! Нисам, бога ми!

ЈЕРОТИЈЕ: Па то ће бити, то ће бити, господине Вићо! ’Ајде брже, ако бога знаш, изгорех од нестрпљења! ’Ајдемо у канцеларију! (*Оду десно.*)

Књижевни род: _____

21. Одреди **облике казивања** које препознајеш у одломку из приповетке *Пилијенда Симе Матавуља*.

У прегратку гризао је Курјел, ситан, рић, готово сијед магарац, танких ногу, сама кост и кожа. Над њим, на таванцу, бјеше сложен товар јечмене сламе, његова крма за цијелу зиму, а пред њим, на земљи, бјеше руковијет сламе, његов јутрењи оброк, који је он гризао лагано, готово сламку по сламку. Његов благи поглед био је управљен час на домаћицу час на пијевца и двије кокоши, што према њему чучаху, гледајући га жалостиво. Очеvidно он их је жалио, особито веселу и лијепу Пиргу, те би радо с њима подијелио своју сламу, кад би то за њих храна била.

Заокружи **слово** испред тачног одговора.

- а) дескрипција и дијалог
- б) наратија и дескрипција
- в) дијалог и монолог
- г) монолог и наратија

22. Прочитај одломак из дела *Писма из Италије* Љубомира Ненадовића. Одреди којој **књижевнонаучној врсти** припада ово дело.

Нећу ти више писати о лепоти Неапоља и његовог залива. Нећу ти више досађивати с описивањем икона, кипова и других знаменитости. Ма како да су оне лепе и важне, све је то од мермера, бронзе и боје. Ма колико да су лепо и живо изведене, све је то мртво, све је то хладно. Оно што у самом себи нема осећања, побуђује у гледаоцу само варљива осећања. Наишао сам овде на једну српску, важну и живу знаменитост. Овде је владика црногорски. О њему ћу ти одсада писати више него о целој Италији.

Заокружи слово испред тачног одговора.

- а) биографија
- б) аутобиографија
- в) путопис
- г) дневник
- д) мемоари

23. Одреди **врсту стиха** у наведеној строфи из песме *Дрво спава* Душка Радовића.

На граници света дрво спава,
трчало за сунцем преко трава.
Где је сунце престало и пало
– ту је дрво стало и заспало.

Одговор: _____

24. У одломку из романа *Сеобе* Милоша Црњанског подвуци **реченицу** у којој уочаваш **поређење**.

Пред зору, био је сањао о жени и мислио је на њу и сад, посматрајући кроз замагљено стакло свога коња коме су слуге прале ноге и танке чланке. Али, сетивши се деце, он зајеца полугласно, пред војником који га је облачио. Тај позив на војну, тако изненада, побркао је био сва његова решења. У свађи с братом, који се био населио у Земун, а решио да се купи једна велика кућа у Будим граду, он је желео да извуче седам стотина дуката и да се одсели у Русију. Русија му се чињаше као једна велика, непрегледна, зелена пољана, по којој ће јахати.

25. Заокружи слово испред низа **стилских фигура** које су употребљене у наведеном примеру.

Море дише. Покрет се преноси на голе камене обале и обрасле планине, на облаке и модро платно неба. Све се креће и спрема да полети.

- а) епитет, поређење, хипербола, градација
- б) поређење, персонификација, хипербола, епитет
- в) персонификација, епитет, метафора, градација
- г) метафора, контраст, оноματοпеја, епитет

26. Прочитај одломак из народне баладе *Женидба Милића Барјакџара*, па одговори на захтев.

„Браћо моја, кићени сватови!
Хајте, браћо, да ми путујемо,
Хајде сваки, како који може,
А ја идем, како коњиц може
Мојој старој на муштулук мајци.”
Далеко га угледала мајка,
Мало ближе преда њ ишетала,
Коња грли, а Милића љуби:
„Чедо моје, Милић Барјактаре!
Ђе су свати, ђе ти је ђевојка?
Водиш ли ми замјеницу, сине,
Која ће ме јутром зам’јенити,
Двор помести, воде донијети,
Поређати господске столове?”
Ал’ бесједи Милић Барјактаре:
„О старице, моја мила мајко!
Иду свати, не воде ђевојке:
Остала је твоја замјеница
Ни код мога ни код свога двора,
Ни код моје ни код своје мајке,
До у гори под јелом зеленом!
Но старице, моја слатка мајко!
Брзо трчи двору бијеломе,
Па ми стери мекану постељу,
Ни дугачку ни врло широку,
Јер ти дуго боловати нећу.”
Проли сузе Милићева мајка,
Поврати се двору кукајући,
Брже стере мекану постељу,
Ни дугачку ни врло широку.
Како дође Милић Барјактаре,
Он се спусти на меку постељу,
Док се спусти, он душу испусти.

Напиши једну **одлику** народне баладе коју препознајеш у наведеном одломку.

Одговор: _____

27. Које одлике драмског књижевног рода препознајеш у наведеном одломку из Молијерове комедије *Грађанин ѿлемић*?

ЖУРДЕН

А сада хоћу да вам поверим једну своју тајну. Ја сам заљубљен у једну госпођу висока рода, па бих био рад да јој накитимо љубавно писамце које ћу спустити пред њене ноге.

УЧИТЕЉ ФИЛОЗОФИЈЕ

Драге воље, помоћи ћу вам.

ЖУРДЕН

Је л' те да ће то бити галантно?

УЧИТЕЉ ФИЛОЗОФИЈЕ

Дабогме! Хоћете ли да јој пишете у стиховима?

ЖУРДЕН

Не, не, не у стиховима.

УЧИТЕЉ ФИЛОЗОФИЈЕ

Добро, онда у прози.

ЖУРДЕН

Немојте, нећу ни у стиховима ни у прози.

УЧИТЕЉ ФИЛОЗОФИЈЕ

Па мора једно или друго.

ЖУРДЕН

Зашто то?

УЧИТЕЉ ФИЛОЗОФИЈЕ

Зато, господине, што се мисао може изразити само у прози или у стиховима.

ЖУРДЕН

Е-не! Само у прози или у стиховима?

УЧИТЕЉ ФИЛОЗОФИЈЕ

Сасвим тако: све што није проза, то је стих, а што није стих, то је проза.

ЖУРДЕН

А кад се говори просто, као сад ја с вама, шта је то?

УЧИТЕЉ ФИЛОЗОФИЈЕ

То је проза.

Заокружи **слова** испред тачних одговора.

- а) подела на чинове
- б) дидаскалије (ремарке)
- в) смењивање сцена
- г) дијалог
- д) монолог
- ђ) драмска лица

28. Прочитај одломак из романа Вилијама Саројана *Лейо лейої белца*. Док читаш, размисли о томе ко је приповедач.

Једнога од оних минулих добрих дана када сам имао девет година и када је свет био пун величанствености какве су се само могле замислити, и када је живот био још чаробан и тајанствен сан, мој рођак Мурад, кога су сви осим мене сматрали лудим, дође у четири сата ујутру пред нашу кућу и пробуди ме лупајући на прозор моје собе.

– Араме – рече он.

Скочио сам из кревета и погледао кроз прозор. Још није било свануло, али било је лето, и праскзорје које се помаљало на хоризонту давало је довољно светлости да ме увери да не сањам.

Промолио сам главу кроз прозор и протрљао очи.

– Да – рече он на јерменском. – То је коњ. Не сањаш. Пожури ако хоћеш да јашеш.

Знао сам да се мој рођак Мурад радовао животу више него ма ко други који је било каквом грешком дошао на свет, али ово је превазишло сва моја очекивања.

Први разлог томе био је што су моје најраније успомене биле успомене на коње, а моје прве чежње биле су чежње за јахањем.

Зато је било дивно.

Други разлог био је у томе што смо били сиромашни.

Због тога нисам веровао својим очима.

Напиши име приповедача у наведеном одломку.

Одговор: _____

29. Прочитај одломак из епске народне песме *Марко Краљевић и Муса Кесеџија*. Док читаш, размишљај о лику Марка Краљевића у песми.

Па он оде Новаку ковачу:
„Куј ми сабљу, Новаче ковачу,
какву ниси прије саковао!”
Даде њему тридесет дуката,
па он оде у нову механу,
пије вино три-четири дана,
пак пошета опет до Новака:
„Јеси л', Ново, сабљу саковао?”
Изнесе му сабљу саковану.
Вели њему Краљевићу Марко:
„Је ли добра, Новаче ковачу?”
Новак Марку тихо говорио:
„Ето сабље, а ето наковња,
ти огледај сабљу каква ти је!”
Ману сабљом и десницом руком
и удари по наковњу Марко,
наковња је пола пресекао,
па он пита Новака ковача:
„Ој бога ти, Новаче ковачу,
Јеси л' икад бољу саковао?”
Вели њему Новаче ковачу:
„Ој, бога ми, Краљевићу Марко,
јесам једну бољу саковао,
бољу сабљу, а бољем јунаку:
кад с' одврже Муса у приморје,
што сам њему сабљу саковао,
кад удари њоме по наковњу,
ни трупина здрава не остаде.”
Ражљути се Краљевићу Марко,
па говори Новаку ковачу:
„Пружи руку, Новаче ковачу,
пружи руку – да ти сабљу платим!”
Превари се, уједе га гуја,
превари се, пружи десну руку;
ману сабљом Краљевићу Марко,
одс'јече му руку до рамена:
„Ето сада, Новаче ковачу,
да не кујеш ни боље ни горе!
А нај тебе стотину дуката,
те се рани за живота твога.”

Заокружи **слова** испред особина које Марко Краљевић испољава у наведеном одломку.

- а) хвалисавост
- б) праведност
- в) напраситост
- г) шкртост
- д) суровост

30. Прочитај одломак из песме *Плава јробица* Милутина Бојића. Док читаш, обрати пажњу на мотиве и песничке слике.

Стојте, галије царске! Буктиње нек утрну,
Веслање умре хујно,
А кад опело свршим, клизите у ноћ црну
Побожно и нечујно.

Јер хоћу да влада бескрајна тишина
И да мртви чују хук борбене лаве,
Како врућим кључем крв пенуша њина
У деци што клићу под окриљем славе.

Јер тамо, далеко, попреште се зари
Овом истом крвљу што овде почива:
Овде изнад оца покој господари,
Тамо изнад сина повесница бива.

Зато хоћу мира, да опело служим
Без речи, без суза и уздаха меких,
Да мирис тамјана и дах праха здружим
уз тутњаву муклу добоша далеких.

Стојте, галије царске! У име свесне поште
Клизите тихим ходом!
Опело држим, какво не виде небо јоште
Над овом светом водом!

Заокружи **слова** испред тврђења која се односе на наведени одломак из песме.

- а) Позивањем на *бескрајну тишину* лирски субјект жели да истакне везу између жртава предака и потомака који се у том тренутку боре за слободу.
- б) Обиље мрачних и суморних песничких слика наглашава дубоки очај и песимизам који су надвладали лирског субјекта.
- в) Мотив туге и песничке слике засићене бојама крви појачавају идеју о узалудности страдања и ратовања.
- г) Употребом заповедних реченица жели се истаћи посебност тренутка о коме се пева, његов историјски значај.
- д) Звук добоша симболизује коначну победу којој су допринеле генерације млађих нараштаја.

Напомена: Ученици НЕ попуњавају ову страну!

Комисија:

1. _____

2. _____

3. _____

Контролор:

4. _____

Школа	
Место	
Презиме и име ученика	